

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Majchrowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Sławomir Niedzielak

Ławnik SN Arkadiusz Sopata

Protokolant Justyna Jarocka

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. K. P.
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej
przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla
(...) okręgu regionalnego Rafała Sławnikowskiego;
na posiedzeniu w dniu 6 lipca 2021 roku
zażalenia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...)
okręgu regionalnego
od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 20
listopada 2019 roku, sygn. akt PK I SD (...) w przedmiocie umorzenia
postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przeciwko prokuratorowi K. P. o
czyn z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze

postanowił

na podstawie art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z 28
stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze uchylić zaskarżone
postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Dyscyplinarnemu przy
Prokuratorze Generalnym do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W toku postępowania dyscyplinarnego, prokurator K. P. został obwiniony o
to, że działając jako jeden z członków Zarządu Stowarzyszenia L. i realizując
zadania Zarządu Stowarzyszenia, opisane w § 28 pkt 1 i 2 w zw. z § 7 ust. 1

Statutu Stowarzyszenia uchybił godności urzędu prokuratora, związanej z przysługującym prokuratorowi prawem do orzekania o bezprawności czynów, które to uchybienie polegało na podjęciu decyzji o publikacji w dniu 14 lutego 2017 roku na stronie internetowej Stowarzyszenia komunikatu pod tytułem „Stanowisko w sprawie instrumentalnego podejmowania śledztw”, zawierającego kategoryczne stwierdzenie, że opisane w nim działania noszą cechę bezprawności, pomimo nieprzeprowadzenia w tej sprawie postępowania karnego, wyjaśniającego albo dyscyplinarnego, zakończonego skierowaniem skargi o uznanie wskazanej osoby lub osób winnymi przestępstwa lub przewinienia dyscyplinarnego albo zakończonego wydaniem decyzji o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia z przyczyn innych, niż brak znamienia bezprawności czynu, tj. o czyn z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze.

Postanowieniem Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 20 listopada 2019 roku, sygn. akt PK I SD (...), umorzono postępowanie dyscyplinarne prowadzone przeciwko K. P., w trybie art. 339 § 3 pkt 2 kpk w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia. W uzasadnieniu wskazywano, iż Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla (...) okręgu regionalnego sprawstwa obwinionego upatrywał w tym, iż w okolicznościach niniejszej sprawy decyzja o opublikowaniu przedmiotowego stanowiska stowarzyszenia mogła zostać podjęta jedynie przez jego zarząd, w którego skład wchodził obwiniony. Sąd I instancji podkreślił, że w sprawie brak było jakichkolwiek dowodów świadczących o popełnieniu przez obwinionego deliktu dyscyplinarnego. W związku z tym sąd *a quo* uznał wniosek obrońcy o umorzenie postępowania za w pełni zasadny i podzielił trafność argumentów przytoczonych na jego uzasadnienie.

Zażalenie na to postanowienie wniósł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego, zaskarżając je w całości na niekorzyść obwinionego. Skarżący postawił zarzut obrazy przepisów postępowania, tj. art. 92 kpk, art. 94 § 1 pkt 5 kpk i art. 339 § 3 pkt 2 kpk w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze, polegającej na wydaniu orzeczenia o umorzeniu, pomimo niedokonania jakiegokolwiek, choćby

powierzchnowego, zbadania całokształtu okoliczności ujawnionych w postępowaniu dyscyplinarnym RP III RD (...), które mają znaczenie przy rozstrzyganiu o tym, czy w sprawie występuje, czy też nie występuje oczywisty brak faktycznych podstaw do wnioskowania o ukaranie za przewinienie dyscyplinarne, co miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia czyniąc je w istocie wydanym bez jakiegokolwiek merytorycznego zbadania sprawy przez sąd I Instancji. Autor zażalenia wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie sprawy na rozprawę przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym. W uzasadnieniu podniesiono, że zaskarżone postanowienie wydane zostało bez merytorycznego zbadania sprawy z naruszeniem wskazanych w zarzucie przepisów procesowych, w szczególności bez dokonania zbadania całokształtu okoliczności ujawnionych w postępowaniu dyscyplinarnym. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia w części dotyczącej ustaleń faktycznych zrelacjonowano przebieg postępowania wyjaśniającego, co nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia. Sąd I instancji nie wymienił ujawnionych okoliczności. Wskazał jedynie, iż w sprawie ustalono bezspornie, że decyzję o publikacji stanowiska podjął zarząd stowarzyszenia, w którego skład wchodził między innymi obwiniony, nie sformułował zaś w tym aspekcie innych wniosków odnoszących się do faktycznych podstaw stawianego obwinionemu zarzutu. Skarżący podniósł, że ustalenia faktyczne w sprawie wymagają uzupełnienia, bowiem z treści opublikowanego stanowiska wynikało, że jest ono stanowiskiem wszystkich członków stowarzyszenia, którego obwiniony był i jest członkiem. Nadto stanowisko obwinionego nie przeczyło treści publikacji, publikacja ta nie powstała dla potrzeb tego postępowania, a wcześniej. Skarżący podniósł także, że sąd I instancji nie wskazał jakiegokolwiek związku pomiędzy stanem faktycznym, a stwierdzeniem braku faktycznych podstaw wnioskowania o ukaranie. Sąd I instancji nie wskazał także związku cytowanego orzecznictwa z rozpoznawaną sprawą. Twierdząc, że brak jest jakichkolwiek dowodów świadczących o popełnieniu przez obwinionego deliktu dyscyplinarnego, sąd *a quo* nie wskazał żadnego uzasadnienia tej oceny. Zdaniem skarżącego uzasadnienie zaskarżonego postanowienia zostało sporządzone z obrazą art. 94 § 1 pkt 5 kpk w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze, bowiem nie wskazuje, dlaczego postępowanie zostało umorzone, w szczególności

czym kierował się sąd I instancji, jakie okoliczności wziął pod uwagę i jakich ocen dokonał. Zaskarżone postanowienie nie posiadało faktycznie uzasadnienia merytorycznego. Sama treść uzasadnienia wskazywała, że sąd *a quo* w ogóle nie zbadał okoliczności sprawy, co miało wpływ na treść orzeczenia.

Obwiniony pismem procesowym datowanym na dzień 23 kwietnia 2020 roku wniósł o pozostawienie zażalenia bez rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie. W ocenie Sądu Najwyższego brak było w sprawie możliwości umorzenia postępowania dyscyplinarnego w oparciu o oczywisty brak podstaw oskarżenia. W tej mierze koniecznym było przeprowadzenie w sprawie przed sądem I instancji postępowania dowodowego.

W pierwszym rzędzie zaakcentować należy jakie okoliczności wystąpić powinny w sprawie, aby możliwym było w ogóle rozważanie umorzenia postępowania z powodu oczywistego braku podstaw faktycznych oskarżenia. W tym miejscu wypada przywołać głos doktryny, który problematykę tę wyjaśnia kompleksowo, wskazując również stosowne orzecznictwo, a który to głos zasługuje na pełną akceptację: *„Kilka słów komentarza należy poświęcić instytucji tzw. oddania pod sąd sensu stricto, umożliwiającej sądowi umorzenie postępowania karnego przed rozprawą w przypadku oczywistego braku podstaw faktycznych do oskarżenia (art. 339 § 3 pkt 2). Należy jednak pamiętać, że umorzenie postępowania na tej podstawie wchodzi w rachubę jedynie wtedy, gdy mimo kompleksowego zgromadzenia dowodów, a więc nieistnienia braków postępowania przygotowawczego, które uzasadniałyby przekazanie sprawy prokuratorowi do uzupełnienia tego postępowania, analiza zebranego materiału dowodowego – bez dokonywania na tym etapie procesu oceny poszczególnych dowodów pod względem merytorycznym – w ogóle nie daje podstaw do oskarżenia danej osoby o zarzucany jej czyn, a więc gdy żaden z tych dowodów nie wskazuje na prawdopodobieństwo popełnienia tego czynu lub nie uzasadnia możliwości popełnienia go przez oskarżonego (zob. postanowienie SN z 10.11.2009 r., II KK 116/09, OSNKW 2010/1, poz. 7). Oczywisty brak faktycznych podstaw oskarżenia,*

jako przesłanka umorzenia postępowania, nie może być efektem oceny dowodów (postanowienie SN z 8.12.2004 r., IV KK 337/04, OSNwSK 2004, poz. 2304). Zakres wstępnej kontroli oskarżenia nie obejmuje bowiem merytorycznej oceny poszczególnych dowodów i przesądzania o winie oskarżonego. Oczywisty brak faktycznych podstaw oskarżenia zachodzi w sytuacji braku jakichkolwiek dowodów świadczących o popełnieniu przez oskarżonego przestępstwa, a nie może być efektem oceny dowodów. Niedopuszczalna jest ocena dowodu przed jego przeprowadzeniem, a wartościowanie jego wiarygodności może być zawarte jedynie w orzeczeniu rozstrzygającym problem winy i kary, a więc w wyroku (postanowienie SN z 3.06.2003 r., IV KK 132/03, OSNwSK 2003, poz. 1221).” (K. Eichstaedt Komentarz aktualizowany do art. 339 Kodeksu postępowania karnego, pkt 21 [w:] D. Świecki, B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021).

W tym aspekcie zaakcentować należy dwie istotne rzeczy. Po pierwsze, to na oskarżycielu spoczywa obowiązek przedstawienia materiału dowodowego dającego możliwość przypisania osobie obwinionej sprawstwo zarzucanego jej czynu. Po drugie zaś, w przypadku umorzenia postępowania ze względu na brak faktycznych podstaw oskarżenia, sąd nie jest władny dokonywać oceny dowodów. W związku z tym nie można oceniać, który z dowodów jest wiarygodny bądź nie. Jeżeli tylko dowód taki dawałby podstawę do przyjęcia, że z jego treści wynika sprawstwo konkretnej osoby postawionej w stan oskarżenia, jego wiarygodność winna być oceniona po przeprowadzeniu rozprawy. Inna sytuacja występuje w przypadku, gdy z materiału dowodowego w ogóle nie wynikają takie okoliczności, że osoba obwiniona dopuściła się zarzucanego mu czynu. W takim przypadku dokonywanie oceny wiarygodności takiego dowodu jest zbędne. Należy mieć przy tym na względzie, że okoliczności sprawy winny być ustalane w oparciu o całość zebranego materiału dowodowego.

W ocenie Sądu Najwyższego zebrany w sprawie materiał dowodowy, obligował sąd *a quo*, do skierowania sprawy na rozprawę i przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Jak wynika bowiem z zebranych dowodów, za publikacją przedmiotowego komunikatu stał Zarząd Stowarzyszenia L., którego

członkiem (członkiem Zarządu) był prokurator K. P.. Już chociażby z tego względu istniała konieczność przeprowadzenia w sprawie postępowania dowodowego i odebrania od obwinionego wyjaśnień. Co więcej, okoliczności, które wynikały z materiału dowodowego, wykluczały przyjęcie oczywistego braku podstaw oskarżenia, bowiem jak już wspomniano, obwiniony pełnił funkcję członka zarządu stowarzyszenia, zaś organ ten był odpowiedzialny za publikację kwestionowanego komunikatu. W związku z tym, w ocenie Sądu Najwyższego nie można było uznać, aby w sprawie wystąpiły przesłanki z art. 339 § 3 pkt 2 kpk, co obligowało sąd I instancji do skierowania sprawy na rozprawę główną.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, sąd I instancji winien skierować sprawę na rozprawę główną i przeprowadzić w całości postępowanie dowodowe. Dopiero wtedy możliwym będzie dokonanie oceny materiału dowodowego oraz ustalenie, czy za publikację przedmiotowego komunikatu należało obarczyć odpowiedzialnością obwinionego prokuratora K. P.